

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 570/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 6 T 168/2018-1183 zo 14. septembra 2021 a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 3 To 19/2022-1237 z 25. augusta 2022, ako aj postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to rozsudkom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 T 168/2018-1183 zo 14. septembra 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 To 19/2022-1237 z 25. augusta 2022 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Sťažovateľ zároveň navrhuje zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnutý rozsudok okresného súdu a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ tiež žiada, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu, pretože on si ho nemôže dovoliť.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Okresný súd napadnutým rozsudkom uznal sťažovateľa za vinného zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších

predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, zo zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Trestného zákona a z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, za čo ho odsúdil podľa § 155 ods. 2 Trestného zákona za použitia § 41 ods. 1, § 38 ods. 2, § 36 písm. j) a § 37 písm. h) Trestného zákona na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov, pričom ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podali odvolanie sťažovateľ (obžalovaný), prokurátor a aj poškodený. Krajský súd následne napadnutým rozsudkom zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu a sťažovateľa uznal za vinného zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 Trestného zákona, za čo ho odsúdil podľa § 155 ods. 2, § 41 ods. 1, § 38 ods. 2, § 37 písm. h) a § 34 ods. 5 písm. c) Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere piatich rokov a šiestich mesiacov, pričom ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a obžalovaného zároveň zaviazal nahradiť poškodenému škodu vo výške 2 942,92 eur.

3. Ústavný súd dožiadaním na okresnom súde zistil, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 25. augusta 2022 a k 27. októbru 2022 nebolo v predmetnej trestnej veci podané žiadne dovolanie. V každom prípade sťažovateľ dovolanie stále môže podať, pretože lehota na podanie dovolania v prospech obvineného je tri roky od doručenia rozhodnutia obvinenému [§ 370 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“)].

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta, že posúdenie povahy ujmy na zdraví vo vzťahu ku skutkovej podstate trestného činu ublíženia na zdraví možno urobiť len na základe znaleckého posudku, ale zároveň namieta, že znalec nemôže ustáliť priebeh skutkovej udalosti, pretože nebol jej svedkom.

5. Ďalej sťažovateľ spochybňoval aj charakter svojho zavinenia vo vzťahu ku skutkovej podstate trestného činu ublíženia na zdraví. Tvrdil, že iba z ľahkovážneho správania páchatel'a vo vzťahu k potenciálnemu následku na zdraví alebo živote obete nie je možné usudzovať, že by bol páchatel' so vzniknutým následkom uzrozumený.

6. Sťažovateľ aj tvrdil, že v jeho prípade konajúce súdy porušili zásadu prezumpcie neviny a zásadu v pochybnostiach v prospech obvineného, ako aj zákaz analógie trestného práva v neprospech páchatel'a. Vo vzťahu k týmto okolnostiam uviedol, že podľa jeho názoru môžu orgány činné v trestnom konaní aplikovať iba doslovný výklad právnej normy.

7. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol, ako sa už uvedené námietky mali prejavovať v konkrétnych okolnostiach jeho trestnej veci, uviedol iba, že on sám nebol uzrozumený s následkami, a preto sa nemohol dopustiť úmyselného trestného činu v štádiu pokusu, ako to uvádzali okresný súd a krajský súd v odôvodneniach napadnutých rozsudkov, a tak sa domnieval,

že konajúce súdy porušili jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu:

10. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

11. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom (rovnako prokurátorom aj poškodeným) podaného odvolania. Konanie o tomto odvolaní bolo skončené napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým tento okrem iného zrušil napadnutý rozsudok

okresného súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom okresného súdu o to viac, ak bol tento rozsudok zákonným spôsobom už zrušený (§ 321 ods. 1 Trestného poriadku). Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku rozhodnutia).

K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

13. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti nerozlišoval medzi napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu (a to aj napriek tomu, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol zrušený samotný napadnutý rozsudok okresného súdu, pozn.). Svoje námietky smeroval spoločne proti obom týmto rozhodnutiam. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd tieto sťažovateľove námietky mohol posudzovať iba vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

14. Poukazujúc na obsah námietok v ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že podľa jeho názoru o ich obsahu mal pred podaním ústavnej sťažnosti rozhodovať Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací na základe dovolania podaného podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Využitie všetkých prípustných opravných prostriedkov, teda nielen riadnych, ale aj mimoriadnych, je totiž podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednou zo základných podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutné pre prípadný zásah zo strany ústavného súdu.

15. Sťažovateľ tiež netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd zároveň uznáva, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa bola značne neprehľadná a neurčitá (čo bolo nepochybne dané aj absenciou právneho zástupcu, pozn.), ale napriek tomu z nej možno vyvodiť spochybňovanie právneho posúdenia zo strany krajského súdu, čo predstavuje podklad pre dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytuje, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil účinný zákonný opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii, tak zakladá neprípustnosť jeho ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

17. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti a závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti (bod 1 výroku rozhodnutia).

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

18. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musel ústavný súd v prvom rade pristúpiť k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, neprípustná, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať. Jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

19. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená, neprípustná a ani zjavne neopodstatnená.

20. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nemá právomoc na jej prejednanie, resp. že táto ústavná sťažnosť je neprípustná, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. To znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci a neprípustnosť, je preto zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019).

21. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu